

EESTI
HOIURAAMATUKOGU

EESTI HOIURAAMATUKOGU JA EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGU TEGEVUSARUANNE 2007. AASTAL

Märts 2008

SISUKORD

**EESTI HOIURAAMATUKOGU 2007. AASTA ARUANNE
EESSÕNA**

1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE

1.1 STRUKTUUR

1.2 NÕUKOGU

**1.3 TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALASTE
ORGANISATSIOONIDE TÖÖST**

- 1.4 EESTI HOIURAAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA**
- 1.5 INFOTEHNOLOOGIA ÜLEVAADE**
- 1.6 HINNANG SISEKONTROLLISÜSTEEMI KOHTA**
- 2 SEADUSANDLUS JA NORMDOKUMENDID**
- 3 HOIUOSAKONNA TEGEVUSARUANNE**
- 3.1 HOIUKOGU KOMPLEKTEERIMINE**
- 3.2 KOGUDE KORRALDUS JA SÄILITAMINE**
- 3.3 TÖÖTLEMINE**
- 3.4 LUGEJATEENINDUS**
- 4 VAHETUSOSAKONNA TEGEVUSARUANNE**
- 4.1 VAHETUSKOGU**
- 5 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS (KOOS EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGUGA)**
- 6 TEGEVUSKAVA 2008. AASTAKS**

EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGU 2007. AASTA ARUANNE

- 1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE**
- 1.1 STRUKTUUR**
- 1.2 TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST**
- 1.3 EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA**
- 2 KOGUD**
- 3 TEAVIKUTE LAENUTAMINE**
- 4 HELIKANDJATEL TEAVIKUTE VALMISTAMINE**
- 5 PUNKTKIRJAS TEAVIKUTE VALMISTAMINE**
- 6 JUURDEPÄÄS ELEKTROONILISELE TEABELE**
- 7 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS**
- 8 TEGEVUSKAVA 2008. AASTAKS**

1

2 EESTI HOIURAAMATUKOGU 2007. AASTA ARUANNE

2.1 EESSÕNA

Kultuuriministri 13. juuni 2007. a määrusega nr 9 kehtestati uus Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärus, mille kohaselt raamatukogu põhiülesanded on

- moodustada üleriigiline vähekasutatavate trükiste hoiukogu, talletades Eesti teistest raamatukogudest üleantud säilitamist vääriivat teaduslikku, tehnilist ja kultuurialast võõrkeelset kirjandust ning teha see kättesaadavaks raamatukogudele ja lugejatele;
- võtta vahetuskogusse vastu teistelt raamatukogudelt, asutustelt, juriidilistelt ja füüsilistelt isikutelt trükiseid ning vahendada neid raamatukogudele oma kogude täiendamiseks või hävinud väljaannete asendamiseks.

Eesti Hoiuraamatukogul on filiaal - Eesti Pimedate Raamatukogu.

31. 12.2007.a.seisuga oli hoiukogus **482 541** teavikut. Aasta jooksul täienes hoiukogu **9980** teaviku võrra. Hoiukogusse alalisele säilitamisele antud raamatutest **87%** ja ajakirjade aastakäikudest **74%** on vabariigis ainueksemplarid. Eesti Hoiuraamatukogule üleantud võõrkeelsete ajalehtede aastakäike säilitatakse ainult hoiukogus.

Elektronkataloogi ESTER sisestati **19400 kirjet**, mis on kolmandiku võrra suurem eelmisel aastal kataloogitud trükiste mahust. 2007.aasta lõpuks oli elektronkataloogi sisestatud 85 % kataloogimisele kuuluvatest teavikutest.

Vahetuskogus oli seisuga 31.12.2007 **817 423** trükist. Kogu täienes 2007. aasta jooksul

208 529 arvestusüksuse võrra. Teistele raamatukogudele jagati **41 861** trükist (2006. aastal

26 725 trükist). Kõige enam said vahetuskogust oma kogudele täiendust rahvaraamatukogud (8 tuhat eks.) ja kooliraamatukogud (8 tuhat eks.), samuti kõrgkoolide raamatukogud, sealhulgas Tartu Ülikooli raamatukogu (ligi 6 tuhat eks.). Ligi 8 tuhat raamatut saadeti Tallinna, Pärnu, Saaremaa ja Tartu hoolekandeesutustele (lastekodud, sotsiaalmajad ja hoolekodud).

Haldusvaldkonnas on raamatukogul teoksil kaks suurt projekti: automaatse gaaskustutussüsteemi paigaldamine ja siirdriiulite soetamine ning paigaldamine.

2007. aasta lõpuks on 2003. a. alustatud automaatse gaaskustutussüsteemi paigaldamiseks kulutatud üle 3 miljoni krooni, sellest 2007. a. 1 miljon. Projekti lõpetamiseks 2008. a. eraldatud 1,3 miljoniline investeering tagab süsteemi lõpliku käikulaskmise.

2008. a. lõpetatakse Eesti Hoiuraamatukogus IV korruse ühe hoidlaruumi renoveerimine ja sinna siirdriulite paigaldamine. 2007. a. lõpuks on põranda remondiks ja siirdriulite soetamiseks üle 1,5 miljoni krooni kulutatud, sealjuures 2007. a. soetati siirdriuleid 570 000 krooni eest.

Eesti Hoiuraamatukogu töötajad on aruandeaastal väga aktiivselt osalenud nii erialaste organisatsioonide töös kui täiendkoolitustel.

Seoses Tartu Ülikooli raamatukogu 205. aastapäevaga sai Kalju Tammaru raamatukogu teenetemärgi.

3 1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE

3.1 STRUKTUUR

2007. a. jooksul on Eesti Hoiuraamatukogu ja filiaali Eesti Pimedate Raamatukogu struktuuris tehtud mitmeid muudatusi:

- koondati vahetusosakonna raamatukoguhoidja ametikoht
- koondati kaks administraatori ametikohta
- kaotati direktori asetäitja ametikoht
- moodustati juhiabi ametikoht
- Eesti Pimedate Raamatukogu täienes 2007. a. infotöötaja ja alates 02.01.2008. a. abitöölise ametikohaga
- kaotati täitmata ametikohad
- korraldati ümber koristajate töö

Ümberkorralduste käigus vaadati koos osakonnajuhatajatega põhjalikult üle osakondade töötajate tööülesanded, viidi sisse vajalikud muudatused ja täiendused ja 2007. a. veebruaris vormistati ümber kõik töölepingud. Töölepingu lisana sõlmiti tööandja ja varalist vastutust omava töötaja vahel täieliku individuaalse varalise vastutuse leping.

02.01.2008. a. kinnitatud struktuur on järgmine:

3.2 I Administratsioon

1.	Direktor	1
2.	Peavarahoidja	1
3.	Pearaamatupidaja	1
4.	Kantselei juhataja	1
5.	Juhi abi	1
		5

3.3 II Hoiuosakond

6.	Osakonnajuhataja	1
7.	Pearaamatukoguhoidja	1

8.	Süsteemihaldur	1	
9.	Vanemraamatukoguhoidja	5	
			8

3.4 III Vaetusosakond

10.	Osakonnajuhataja	1	
11.	Pearaamatukoguhoidja	1	
12.	Vanemraamatukoguhoidja	3	
			5

3.4.2 IV Haldusosakond

13.	Osakonnajuhataja	1	
14.	Tööline	1	
15.	Koristaja	3	
			5

3.4.3 V Filiaal Eesti Pimedate Raamatukogu

16.	Direktor	1	
17.	Infotöötaja	3	
18.	Helistuudio juhataja	1	
19.	Helioperaator	1	
20.	Helioperaator-tehnik	1	
21.	Punktkirja toimetaja	1	
22.	Tekstitöötaja-arvutispetsialist	1	
23.	Tekstitöötaja	1	
24.	Abitöoline	1	
			11
	Kokku		34

Eesti Hoiuraamatukogu ja Eesti Pimedate Raamatukogu töötajatest on 17 kõrgharidusega, sealhulgas raamatukogundusliku haridusega 13. Kaks töötajat omandavad kõrgharidust Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia raamatukogunduse, infoteaduse ja dokumendihalduse osakonnas.

Seoses raamatupidamise tsentraliseerimisega korraldab Eesti Hoiuraamatukogu ja Eesti Pimedate Raamatukogu raamatupidamist alates 01.01.2008. a. Kultuuriministeeriumi raamatupidamistalitus. Eesti Hoiuraamatukogu pearaamatupidaja koht kaotati alates 01.03.2008. a.; raamatupidaja jätkab töötamist 0,5 koormusega.

3.5 NÕUKOGU

Vastavalt Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärusele nõustab raamatukogu tegevust põhimõttelistes küsimustes nõukogu.

Kultuuriministri 02.07.2007. a. käskkirjaga nr 257 kinnitati Eesti Hoiuraamatukogu nõukogu uus põhimäärus.

Kultuuriministri 02.07.2007. a. käskkirjaga nr 258 „Eesti Hoiuraamatukogu nõukogu koosseisu kinnitamine” põhjal nõustas raamatukogu tegevust nõukogu järgmises koosseisus:

Rutt Enok	Harju Maakonnaraamatukogu
Anu Iho	Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu
Kristina Pai	Tartu Ülikooli Raamatukogu
Hilja Rikmann	Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukogu
Meeli Veskus	Eesti Kultuuriministeerium
Mihkel Volt	Eesti Rahvusraamatukogu

Nõukogu koosolekust 28. novembril 2007. a. võttis osa nõukogu koosseisu neli liiget (puudusid Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu ja Tartu Ülikooli Raamatukogu esindajad), Eesti Hoiuraamatukogust olid kutsutud Vaiko Sepper, Maimu Heintalu, Eve Lipand, Kalju Tammaru.

Vaiko Sepper andis põhjaliku ülevaate Eesti Hoiuraamatukogu ja filiaali Eesti Pimedate Raamatukogu tegevusest 2006.- 2007. a.

Nõukogu arutas hoiukogu komplekteerimise juhendit, mille koostamise aluseks on nõukogu otsused aastatel 1995 - 2006. a.

Nõukogu otsustas:

1. võtta teadmiseks Eesti Hoiuraamatukogu direktori ettekanne raamatukogu tegevusest 2006.-2007. a.;
2. kiita heaks hoiukogu komplekteerimise põhimõtted;
3. moodustada nõukogu juhatus koosseisus:

Mihkel Volt	esimees
Hilja Rikmann	esimehe asetäitja
Maimu Heintalu	sekretär

3.6 TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÖTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST

Kalju Tammaru esindas jätkuvalt Kultuuriministeeriumit Teadus- ja haridusministeeriumi juures töötavas Teadusraamatukogude Nõukogus.

Samuti kuulus ta edasi Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu (edaspidi ERÜ) terminoloogiatoimkonda ja juhtis selle tööd.

ERÜ juures tegutsevas kogude toimkonna töös osalevad Vaiko Sepper, Maimu Heintalu ja Eve Lipand; Silva Paluvits kuulub märksõnastamise ja liigitamise toimkonda.

Hoiuosakonna töötajad on esindatud ELNET Konsortsiumi tööühmades järgmiselt:

▪ haldurite kogu	Sünne Kold
▪ kataloogimise ja nime-
normandmete tööühm	Ene Sahkai
▪ liigitamise ja märk-
sõnastamise tööühm	Silva Paluvits
▪ perioodika tööühm	Maimu Heintalu

Vaiko Sepper kuulub ELNET Konsortsiumi juhatusse. Aruandeaastal osales nii juhatuses kui ka ELNET Konsortsiumi üldkoosolekutel.

Osalemine konverentside, seminaridel erialasest koolitusest ja täiendõppe üritustest:

Peavarahoidja Kalju Tammaru:

- Puksoo päev Tartu Ülikooli raamatukogus 23.01.2007
- Eesti bibliofiilia konverents Rahvusraamatukogus 27. 01.2007
- ERÜ aastakoosolek ja kõnekoosolek 28.02.2007
- Märksõnastamise seminar Rahvusraamatukogus 9. 04.2007
- Balti Raamatumess 17.-19.05.2007
- Tartu Ülikooli raamatukogu 205. aastapäeva konverents
- IFLA aastakoosolek ja Maailma Raamatukogu- ja Infokongress Durbanis 18.-23.08.2007
- Oskuskeeleseminar “E-keskkond – lisaväärtus või uus mõõde?” Eesti Rahvusraamatukogus 04.10.2007 – korraldaja ja seminari juhataja
- Tallinna Keskraamatukogu 100. juubeli üritused 08. 10.2007

- USA saatkonna ja Eesti Rahvusraamatukogu poolt korraldatud kohtumine ameerika raamatukoguhoidja Nancy Pearlyga 23.10.2007
- Saaremaa Keskraamatukogu 100. juubel 25. 10 .2007
- Pimedate Raamatukogu korraldatud ettelugemispäev Tartu Linnaraamatukogus 24.10.2007

Vahetusosakonna töötajad:

- ERÜ aastakoosolek ja kõnekoosolek 28.02.2007 – Eve Lipand
- Balti Raamatumess 17.-19.05.2007 – Eve Lipand, Tarmo Leetmaa
- Tallinna Ülikoolis Infotöö keskuse koolitus “Korrektne kirjakeel: muudatused eesti keele õigekirjareeglites ja ametlik kirjakeel” 27.08.2007 – Mihkel Loodus, Tarmo Leetmaa.
- Eesti Rahvusraamatukogus koolitusel eesti kirjandusest – Eve Lipand, Katrin Kaljumäe.
 - I osa “Paguluskirjanduse ja kultuuri sünd ja lõpp” 06.03.2007
 - II osa “Eesti kirjanduse käekäik 1940-1956” 04.04.2007
 - III osa “Kuldsed kuuekümnendad- kuni stagnatsioonini 70-ndatel” 03.05.2007
- Eesti Rahvusraamatukogu ja EKL-i poolt korraldatud kirjandusfoorumist “Paabeli raamatukogu. Lood lugemisega” 14.12.2007 – Eve Lipand

Hoiuosakonna töötajad:

- Külli Gailit õpib Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia raamatukogunduse, infoteaduse ja dokumendihalduse osakonnas
- Silva Paluvitsale omistati Raamatukoguhoidja IV kutsekvalifikatsioon 15.10.2007
- Teadusraamatukogude talveseminar Elvas 08.-09.03. 2007 - Sünne Kold
- ERÜ aastakoosolek ja kõnekoosolek 28.02.2007 – Maimu Heintalu, Külli Gailit
- Emakeele päev “ Meie igapäevane keel” Eesti Rahvusraamatukogus 14.03. 2007 - Elvi Kena ja Margit Margus
- Silva Paluvits osales 05.04.2007 Jõgeva Maakonna Keskraamatukogu korraldatud fotovõistlusel “Isekeskis raamatuga”, kus saavutas fotoga „Tema” II koha, 2 fotot märgiti ära 10 parema hulgas

- Märksõnastamise seminar Rahvusraamatukogus 09.04. 2007.a. – Silva Paluvits, Margit Margus, Ene Sahkai
- Viljandi Kultuuriakadeemia konverents “Raamatukogud – mõeldes tulevikule” 26.04. 2007 - Külli Gailit, Sünne Kold, Margit Margus ja Silva Paluvits
- Raamatu ja roosi päeva üritus Põltsamaa raamatukogus 23.04.2007 – Silva Paluvits
- Eesti Pimedate Raamatukogu ja Pimedate Ühingu poolt korraldatud teabepäev 14.05.2007 - Margit Margus ja Silva Paluvits
- Balti Raamatumess 17.-19.05.2007 - Elvi Kena, Margit Margus, Silva Paluvits, Ene Sahkai, Maimu Heintalu
- Digifotograafia-alane koolitus (Nikon COOLschool) 22.05.2007 – Silva Paluvits
- Kataloogijate päev Eesti Rahvusraamatukogus 28.05.2007 - Silva Paluvits ja

Ene Sahkai

- Eesti IUG ja ELNET-i töörühmade suveseminar Vormsil 11.-12. 06.2007 - Sünne Kold ja Silva Paluvits
- Teadusraamatukogude suveseminar “Edukas sisekommunikatsioon – võti töötaja südamesse” Valklas 11.-12.09. 2007 - Silva Paluvits
- USA saatkonna ja Eesti Rahvusraamatukogu poolt korraldatud kohtumine tuntud ameerika raamatukoguhoidja ja kirjanduse propageerija Nancy Pearlyga 23.10.2007 - Külli Gailit, Elvi Kena, Margit Margus, Silva Paluvits ja Ene Sahkai
- ERÜ liigitamis- ja märksõnastamistoimkonna poolt korraldatud „Tartu päev” 30.11.2007 – Silva Paluvits, Margit Margus
- Eesti Rahvusraamatukogu ja EKL-i poolt korraldatud kirjandusfoorum “Paabeli raamatukogu. Lood lugemisega” 14.12.2007 - Maimu Heintalu, Margit Margus, Silva Paluvits ja Ene Sahkai
- Elvi Kena võttis osa Tallinna Ülikooli juures toimuvast inglise keele kursusest.

Haldusosakonna juhataja Peeter Kosemaa:

- Riigihangete korraldamine lähtudes uuest riigihanke seadusest. Parimal viisil tellija huve arvestava hankedokumentatsiooni koostamine riigihangete seaduse uuendustest lähtudes (Addenda koolitus ja konsultatsioonid) 02. ja 04. 05. 2007
- Tuleohutusalane täiendkoolitus (OÜ Intellect) 31.05.2007

Juhiabi Ebe Jansons:

- Seminar „Kuidas efektiivselt dokumente hallata?” (Addenda koolitus ja konsultatsioonid) 20.11.2007

Direktor Vaiko Sepper:

- Raamatukoguhoidja kutsekoolituse III astme programm Eesti Rahvusraamatukogus okt. 2006 - mai 2007. Omistatud Raamatukoguhoidja IV kutsekvalifikatsioon 15.10.2007
- ERÜ aastakoosolek ja kõnekoosolek 28.02.2007
- Teadusraamatukogude talveseminar Elvas 08.-09. 03. 2007
- Balti Raamatumess 17.-19.05.2007 Tallinnas
- Tallinna Konverentsid koolitus „Luubi all – uus riigihanke seadus ja register” 20.09.2007.
- Oskuskeeleseminar “E-keskkond – lisaväärtus või uus mõõde?” Eesti Rahvusraamatukogus 04.10.2007
- Tallinna Keskraamatukogu 100. juubeli üritused 08.10.2007
- USA saatkonna ja Eesti Rahvusraamatukogu poolt korraldatud kohtumine ameerika raamatukoguhoidja Nancy Pearlyga 23.10.2007
- Saaremaa Keskraamatukogu 100. juubel Kuressaares 25.10.2007
- Tallinna Ülikooli infoteaduste osakonna korraldatud ümarlaud „Arengud ja muutused infoteaduste õpetamisel Tallinna Ülikoolis” 05. 12. 2007

3.7 EESTI HOIURAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA

- Peavarahoidja Kalju Tammaru kirjutas ülevaate Eesti Hoiuraamatukogust ajakirjale "Raamatukogu" (ilmus 2008 nr 1).
- Eesti Hoiuraamatukogu külastas 28. 09.2007. a. 40 Narva raamatukoguhoidjat, kellele Kalju Tammaru ja Vaiko Sepper andsid põhjaliku ülevaate nii Eesti Hoiuraamatukogu kui ka Eesti Pimedate Raamatukogu tegevusest. Raamatukoguhoidjad valisid vahetuskogust hulganisti trükiseid oma raamatukogudele.
- Traditsiooniliselt käisid raamatukoguga tutvumas kooliõpilased (16.05.2007).
- Kaasabi "Arhiivid tõlkes. Dissidentluse biennaal '77" Kumu kunstimuuseumis sügisest 2007 sügiseni 2008 toimuvale, neljast näitusest koosnevale eksperimentaalsele uurimisprojektile.
- Eesti Ajaloomuuseumi suurnäituse „Iseolemise tahe. 90 aastat Eesti Vabariiki“ ettevalmistamiseks valisid muuseumi töötajad vahetuskogust 500 trükist. Osa trükiseid on ka näitusel eksponeeritud.

3.8 INFOTEHNOLOOGIA ÜLEVAADE

Jätkus infotehnoloogilise keskkonna täiustamine. Soetati juurde 4 uut arvutit ja 8 monitori, muretseti juurde 1 MILLENIUMi kasutajalitsents.

2007. a. eraldas Kultuuriministerium Eesti Hoiuraamatukogule põhivara hulka mittekuuluva riist- ja tarkvara soetamiseks toetust „Infotehnoloogia majandamiskulude vahenditest” summas 50 000 krooni.

Eesti Hoiuraamatukogu infotehnoloogia kulud olid 2007. a. 175 000 krooni, s.h.

Eesti Pimedate Raamatukogu kulud 35 000 krooni.

ELNET Konsortsiumi liikmemaks oli 2007.a. 38 075, juurde ostetud kasutajalitsentsile kulus 9100 krooni. 2008.a. lisandub liikmemaksule arendussumma (8000 krooni).

Arvutiparki hooldab Eesti Hoiuraamatukogus jätkuvalt AS Ordi Tallinna Teenindus.

3.9 HINNANG SISEKONTROLLISÜSTEEMI KOHTA

Kultuuriministeerium viis 2006. a. majandusaasta aruande kirjepõhise auditi läbi Eesti Hoiuraamatukogus 16.03. -05. 04. 2007. a. Kontrolliprotseduurid teostati lähtudes detailsetest kontrolliprogrammidest: nõuded, materiaalne põhivara, kohustused, tulud majandustegevusest, tööjõukulud, majandamiskulud, amortisatsioonikulu.

Auditi käigus tehti järgmised järeldused:

1. Inventuurid on läbi viidud vastavalt Üldeeskirja nõuetele.
2. Põhivaraga seotud tehingud on üldjuhul kajastatud korrektselt.
3. Kinnisvarainvesteering on kajastatud vastavalt Üldeeskirja sätetele.
4. Kontrollitud ulatuses on lühiajalised kohustused kajastatud korrektselt.
5. Tulud on vaadeldud ulatuses kajastatud korrektselt.
6. Kulud on olulises osas korrektselt kajastatud. Tehingud on dokumenteeritud.
7. Ülenormatiivseid kulutusi tehtud ei ole.
8. Valikulise amortisatsiooni arvestuse kontrolli käigus kõrvalekaldeid ei avastatud.

2007. aasta suvel teostatud Riigikontrolli auditi käigus ei avastatud raamatukogus auditeeritud valdkondades puudusi.

4 2 SEADUSANDLUS JA NORMDOKUMENDID

- 02.02.2007. a. kinnitati direktori käskkirjaga nr 2 Eesti Hoiuraamatukogu töösisekorraeskirjad (kooskõlastatud Tallinna ja Harjumaa Tööinspeksiooniga 22.01.2007. a. nr 8.01-20/696);

- 13. 06. 2007. a. kinnitati kultuuriministri määrusega nr 9 Eesti Hoiuraamatukogu uus põhimäärus;
- 21.06.2007. a. kinnitati Eesti Hoiuraamatukogu direktori käskkirjaga nr 5 Eesti Pimedate Raamatukogu kasutuseeskiri;
- 21.06.2007. a. kinnitati Eesti Hoiuraamatukogu direktori käskkirjaga nr 4 Eesti Hoiuraamatukogu hoiuosakonna põhimäärus;
- 02.07.2007. a. kinnitati Kultuuriministeeriumi ministri käskkirjaga nr 257 Eesti Hoiuraamatukogu nõukogu uue põhimäärus;
- 09.07.2007. a. moodustati Eesti Hoiuraamatukogu direktori käskkirjaga nr 6 Eesti Hoiuraamatukogu ja Eesti Pimedate Raamatukogu kriisireguleerimise juhtimis- ja esmareageerimismeeskonnad;
- 10.12. 2007. a. kinnitas Eesti Hoiuraamatukogu direktor Eesti Hoiuraamatukogu hoiukogu komplekteerimise põhimõtted;
- 12.12.2007. a. kinnitas Eesti Hoiuraamatukogu direktor juhendi „Jadaväljaannete vastuvõtmisest ja säilitamisest Eesti Hoiuraamatukogus”.

5 3 HOIUOSAKONNA TEGEVUSARUANNE

5.1 3.1 HOIUKOGU KOMPLEKTEERIMINE

Aruandeaastal jätkati üleriigilist vähekasutatavate trükiste kogu moodustamist, võttes teistelt raamatukogudelt säilitamist vääriivat teaduslikku, tehnilist ja kultuurialast kirjandust.

Hoiukogu täienes 2007. a. **9980** trükise võrra. Trükiseid andsid säilitamiseks üle Eesti Rahvusraamatukogu, Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu ja Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituut. Hoiukogu täiendati ka oma raamatukogu vahetusosakonna trükistega. Raamatukogude järgi jagunesid trükised järgmiselt:

Tallinna	Ülikooli	Akadeemiline	Raamatukogu	- 7062
arvestusüksust				
Eesti		Rahvusraamatukogu		- 2733
arvestusüksust				
Eesti	Hoiuraamatukogu		vahetusosakond	- 151
arvestusüksust				
	Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituut			- 34 arvestusüksust

Vastuvõetud trükistest oli raamatuid 833 eksemplari, ajakirju 1368 aastakäiku, ajalehti 54 aastakäiku ja jätkväljaandeid 7725 eksemplari.

Uusi nimetusi lisandus 7886:

raamatuid	- 842
-----------	-------

ajakirju - 97
 jätkväljaandeid - 6947

Kustutati 143 dubletset ja lagunenuid raamatut.

Seisuga 31. 12. 2007. a sisaldas hoiukogu **482 541** teavikut (paberkandjal 482 373 ja 168 mikrofilmi).

Laadide järgi jagunesid teavikud järgmiselt:

raamatuid	- 437816 eksemplari
ajalehti	- 3293 aastakäiku
ajakirju	- 22010 aastakäiku
jätkväljaandeid	- 19269 eksemplari

Hoiukogusse alalisele säilitamisele antud raamatutest **87%** ja ajakirjade aastakäikudest **74%** on vabariigis ainuexemplarid. Eesti Hoiuraamatukogule üleantud võorkeelsete ajalehtede aastakäike säilitatakse ainult hoiukogus.

5.2 3.2 KOGUDE KORRALDUS JA SÄILITAMINE

Hoidlates jätkusid kogude korrastamised ja ümberpaigutamised. IV korruse hoidla jaoks soetati 2007. a. siirdriiuleid 570 000 krooni eest. Hoidla lõpetamiseni on osa trükiseid paigutatud ajutistele asukohtadele. Riiulite paigaldamine ja hoidla lõplik valmimine on kavandatud 2008. a. maisse.

Eesti Rahvusraamatukogu poolt üle antud ajalehed paigutati uue süsteemi järgi - aasta ajalehed tähestikulises järjekorras. Selline paigutus võimaldab märkimisväärselt ruumi kokku hoida. Kuna nende kasutamine on suhteliselt väike, siis teenindust keerukamaks muutev mitmest kohast otsimine ei tekita ületamatut probleemi. Kuna jätkuvalt tuleb säilitamiseks mõeldud perioodikat korruga suurtes kogustes, eriti Tallinna Ülikooli Akadeemiliselt Raamatukogult, siis võeti I korrusel kasutusele täiendav ajutine ladu töötlemata trükiste jaoks.

Jätkati lagunenuid trükiste parandamist ja mappidesse paigutamist.

Alustati trükiste järjestuse kontrolli. 2-formaadi raamatute osas tehti inventuur, mille tulemusena kustutati 3 kadunuks jäänud trükist.

Osakonna tööd reguleerivate dokumentidena koostati hoiukogu komplekteerimise ja trükiste kustutamise juhendid ning parandati ja täiendati hoiukogu jadaväljaannete vastuvõtmise ja säilitamise juhendit.

5.3 3.3 TÖÖTLEMINE

Jätkus nii saabunud trükiste töötlemine kui ka varem hoiukogusse suunatud trükiste ülevaatamine ja vajadusel kirjete korrigeerimine elektronkataloogi ESTER jaoks. Teavikute töötluses oli prioriteediks aruandeaastal vastuvõetud väljaanded. Eelmise aastaga võrreldes kasvas uute trükiste kataloogimise maht kolmandiku võrra. Elektronkataloogi ESTER sisestati 19 400 kirjet (8384 biblio- ja 11016 eksemplarikirjet).

Jätkati de visu Kirjasto 3000-ndest konverteeritud kirjete kohandamist MILLENNIUM-i nõuetele. Aasta jooksul parandati ja korrastati 2127 biblio- ja 2721 eksemplarikirjet.

2007. aastaks planeeritud konverteeritud kirjete parandamise lõpetamine lükkus edasi käesolevasse aastasse, kuna paralleelselt konverteeritud kirjete korrastamisega alustati ka seni kaartkataloogis kajastunud raamatute kirjete sisestamisega elektronkataloogi.

Varemtöödeldud trükiste puhul on üle vaadatud säilitamiseks suunatud trükiste valik. Kustutatud on Eestis ilmunud trükised ja lagunened väljaanded, samuti mitmekõiteliste väljaannete üksikkõiteid, kui tervikkomplekt on mõnes teadusraamatukogus olemas. Selline töö nõuab osakonnajuhatajalt täiendavat suhtlemist teiste raamatukogudega.

Autoreferaatide kogu (415 865 eks.) peegeldatakse ainult kaartkataloogis ja seda ei ole kavas sisestada elektronkataloogi.

2007. aasta lõpuks oli elektronkataloogi sisestatud 85% kataloogimisele kuuluvatest teavikutest.

Aruandeaastal liigitati ja märksõnastati 7596 trükist, mis on ligi 3 korda rohkem kui eelmisel aastal (2795 trükist). Kasvu tagas eriharidusega spetsialisti tööleasumine, kes alustas konverteeritud kirjete märksõnastamist. Aasta jooksul saabunud ja kataloogitud raamatud said kõik märksõnad.

5.4 3.4 LUGEJATEENINDUS

Lugejateeninduses ei toimunud aruandeaastal suuri muudatusi, näitarvud jäid võrreldes eelmise aastaga samale tasemele. Raamatukogu kasutajaid registreeriti 44 (2006. a - 45), külastusi 74 (2006. a. - 55). Märkimisväärselt suurenes raamatukogu veebilehe poole pöördumine – 2007. a. - 25 300 korral, 2006. a. - 14 602 korral.

Kohalkasutuseks laenutatud trükiste arv suurenes võrreldes eelmise aastaga kaks korda, 2006. a. - 178, 2007. a. – 356. Perioodikatellimused moodustasid laenutustest 92%. Lugejatele tehti 373 artiklite koopiat (2006. a. - 110).

Raamatukoguvahelise laenutuse osakaal lugejateeninduses vähenes esmakordselt. Jätkati skaneeritud koopiate saatmist tellija elektronposti. Aruandeaasta jooksul vahendati elektrooniliselt 42 koopiat (2006. a. - 119). Trükiseid saadeti RVL-i kaudu teistele raamatukogudele 17.

Infopäringuid esitati 21 korral, nendest 15 edastati raamatukogusse elektrooniliselt. Põhiosa päringustest moodustasid leidumusteadised.

6 4 VAHETUSOSAKONNA TEGEVUSARUANNE

Varukogusse ei soetatud 2007. a. enam uusi raamatuid, kuna Kultuuriministeerium otsustas 2006. a. lõpetada varukogu komplekteerimiseks rahade eraldamise. Eelarveraha eest ostetud trükiste raamatukogudele üleandmine jätkub üleandmisaktidega, millistes sisaldub ka trükiste nimekiri. Oma aktuaalsuse kaotanud ja raamatukogudele suurt huvi mittepakuvad või liigeses eksemplaarsuses 2006. aastal varukogust kustutamiseks eraldatud trükiseid pakuti 2007. a. kodulehe vahendusel raamatukogudele nende kogude täiendamiseks, osa liideti vahetuskoguga. Trükiste osa, mida ka vahetuskogus leidis piisavalt, läks makuleerimisele. Varukogust tuleb veel kustutada ja suunata vahetuskogusse mitu konteineritäit trükiseid. Seejärel saab varukogu korrastada, paigutada kompaktselt ja vabanevatele riiulitele hakata korrastama enne 1945. a. ilmunud trükiseid. Viimaseid on kogunenud juba ca 80 laudimeetrit.

Vahetuskogu eestikeelsete raamatute osas viidi 2007. a. jooksul läbi põhjalik puhastamine. Ilukirjanduse osa vaadati de visu üle, eraldati liigsed eksemplarid lähtudes „Vahetuskogu komplekteerimise põhimõtetest“, samuti kõrvaldati lagunenud ja määrduvad eksemplarid. Sama töö käis osaliselt ka eestikeelse liigikirjanduse osas, mida on olude sunnil ka taas ümber tõstetud.

Korrastati „Loomingu Raamatukogu“ riiulid, liideti varem liitmata olnud osa ja vähendati eksemplaarsust. Analoogne töö toimus ka lastekirjandusega. Korrastatud noodikogu hakati ümber paigutama II korruse hoidlasse, töö lõpetamine jääb valdavalt 2008. aastasse. Lisaks ootab kogusse liitmist suur hulk noote.

Välis-Eesti trükiste juurdekasv oli väga tagasihoidlik, suuremaid saadetisi välismaalt enam pole tulnud ja valdavalt on tegemist juba teistest

raamatukogudest Eesti Hoiuraamatukogule üleantavate trükistega. Samas on fond ruumis 311 ülekoormatud ja täiendavat paigutusruumi ei ole, olukorda aitab lahendada ilukirjanduse eksemplaarsuse vähendamine selles hoidlas ja lisapinna leidmine III korruse eestikeelse raamatu hoidlas.

Jätkus tavapärase töö võõrkeelsete trükiste ja perioodika kogudega, kõige enam vaadati läbi, eraldati makulatuuriks ja täiendati kogusid uute trükistega perioodika osas. Võõrkeelsete raamatute osakaal juurdetulevas kogus, kui vene keel kõrvale jätta, on muutunud üsna väikeseks. Erandi moodustavad mõnest rahvaraamatukogust või kodusest raamatukogust saabuvad saksakeelsed raamatud, võõrkeelseid raamatuid on Eesti Hoiuraamatukogusse saatnud ka Eesti Rahvusraamatukogu ja mõned erakõrgkoolide raamatukogud.

2007. aastast on venekeelse raamatuga tegelemine peavarahoidja tööülesandeks, valdavalt toimus seni kastides ja virnades seisnud trükiste sorteerimine ja paigutamine kas vastava liigi juurde või ilukirjandus autorite järgi tähestikulises järjekorras. Venekeelne fond on suures osas ühe tähe ja ühe liigi piires tähestikuliselt järjestamata. Mingil määral on jooksva töö käigus puhastatud seda fondi ka liigsetest eksemplaridest, määrdund ja lagunened ning huvi ilmselt mittepakkuvatest trükistest. Raamatute järjestamise käigus saab sellest fondist veel väga suure hulga trükiseid makuleerimiseks eraldada. Järjestamise alustamiseks tuleb terve rida liike ümber paigutada, kuna liikide proportsioonid on väga palju muutunud.

Juba mitmendat aastat kasutavad vahetuskogu raamatuid oma objektide loomiseks Eesti Rahvusraamatukogus toimuval näitusel köitekunstnikud, meilt saadud raamatuid kasutati Eesti Kirjanduse Seltsi 100 juubelinäitusel Tartu Linnaraamatukogus, trükiseid näitustel kasutamiseks said KUMU kunstimuseum ja Ajaloomuseum. Meilt laenatud trükised kaunistasid ka kooliaasta alguse puhul Kaubamaja vaateaknaid.

Seoses remonditöödega ning lähtudes ohutusnõuetest on möödunud aasta üheks märksõnaks ka aastate jooksul tekkinud ladustatud trükiste läbivaatamine. Kokku vaadati läbi ja suunati kas makulatuuri või hoidlatesse ca 300 kasti trükiseid hoidlatest, I korruse sorteerimisruumist, I korruse tehnikaraamatute hoidlast, II, IV ja V korruse liftiesisest ruumist, samuti ringkorridoridest.

Trükiste laekumine ei teinud läbi suuri muutusi, jätkus nii raamatukogudest kui ka erinevatelt institutsioonidelt ja eraisikutelt raamatute saamine. Mahukas ja palju aeganõudev oli Tartu Ülikoolilt saadud raamatusaadetiste läbivaatamine, kahel korral suur koorem, kokku 163 suurt kolimiskasti, lisaks 14 väiksemat, mis sisaldas eelkõige venekeelset, vähem saksa jt keeltes humanitaarkirjandust. Viimane kolmandik sellest saadetisest ootab Tartust ära toomist, samuti 5 suurt EURO-alust.

Märkimist väärivad mitmed raamatuannetused, mis sisaldasid pühendustega või käsikirjaliste paranduste ja märkustega trükiseid. Osa neist trükistest anti üle Kirjandusmuuseumile.

Eesti Tervishoiumuuseumi esindajad käisid korduvalt Eesti Hoiuraamatukogus seoses meile ladustatud muuseumile üle antud endise Pimedate Muuseumi varade läbivaatamisega. Hoiuraamatukogule anti üle tavakirjas trükised ning ka punktkirjas raamatud, millised ei läinud Tervishoiumuuseumi fondi. Raamatud vaadati detsembris läbi koos Pimedate Raamatukogu direktoriga. Nendest raamatutest koostati viimase poolt nimekiri, mida võrreldakse Pimedate Raamatukogu fondiga ja liigseid eksemplare pakutakse võimalikele huvilistele.

Saabuvate trükiste sorteerimiseks sisustati aasta lõpuks eraldi ruum I korrusel, lõpetati trükiste sorteerimine II korruse liftiruumis.

Logistiliselt on asi igati õigustatud, lisaks on võimalus kohe eraldada makulatuur. Saabuva kirjanduse vastuvõttu ja makulatuuri äravedu hõlbustab tunduvalt ka juurdepääsutee asfalteerimine 2007. a. sügisel.

Oluline on märkida, et aasta tõi kaasa märgatava muutuse hoidlate koristamises ja selleläbi ka nende korrashoiu tagamises. Koristajate tööd lihtsustab ka lagunenud linoleumi kõrvaldamine osadelt põrandatelt. Suureks probleemiks jääb endiselt hoidlate valgustus. Väljavahetamist ootab enamus riiuleid, kuna lisaks sellele, et nad on ebakindlad ja neid on raske käsitleda, on pidevalt mõned liikuvad riiulid rivist väljas ja mõnede vedukmehhanisme pole enam ilmselt võimalik parandada.

6.1 4.1 VAHETUSKOGU

Vahetuskogus oli seisuga 31.12.2007 817 423 trükist.

Kogu täienes 2007. aasta jooksul 208 529 arvestusüksuse võrra.

Kogust kustutati 253 303 arvestusüksust.

Sellest teistele raamatukogudele jagati 41 861 trükist (2006. aastal 26 725 trükist).

Kuna hoidlates on vaba riiulipinda minimaalselt, siis tegeleti 2007. aastal intensiivselt kogude puhastamisega. Makulatuuri suunati 211 442 trükist.

Keeleliselt jagunes vahetuskoogu 2007. aasta lõpul järgmiselt:

eestikeelne trükis – 374 906 eks.

võõrkeelne trükis – 442 517eks.

2007. aastal saadi annetusi 272 korral (2006 a. 203 korral).

Eraannetajaid oli 140 (2006. a. 106) ja nad annetasid raamatukogule kokku 48 616 trükist (2006. aastal 30 126 trükist).

Nii nagu varasematel aastatel oleme vahetuskokku saanud kõige rohkem trükiseid Eesti Rahvusraamatukogust (34 118 eks.)

2007. aastal jagas Eesti Hoiuraamatukogu raamatukogudele vahetuskogust 41 861 trükist:

Asutused	Eks.
Rahva-,eriala ja lasteraamatukogud	8398
Kooliraamatukogud	7956
Kõrgkoolide raamatukogud	5643
Seltsid, ühiskondlikud organisatsioonid	4114

Muuseumid	2384
Ministeeriumid, valitsusasutused	258
Laste- ja hooldekodud	7832
Vanglad, sõjavägi	2707
Haiglad	562
Muud asutused	2007
Kokku	41861
Makulatuuri läks	211442
KOKKU kustutati	253303

Nagu tabelist nähtub, said Eesti Hoiuraamatukogust kõige enam raamatuid rahva- ja kooliraamatukogud.

Pandi kokku 9 saadetist Tallinna, Pärnu, Saaremaa ja Tartu hoolekandeesutustele (lastekodudele, sotsiaalmajadele ja hoolekodudele).

Aruandeaastal vaadati läbi 61 e-posti teel saabunud soovinimestikku.

Tallinna Kaubamajale anti ajutiseks kasutamiseks (vaateakende dekoreerimiseks) 20 kasti (umbes 2000 eks.) ajakirju.

Kultuuriministeeriumi jaotuskavade alusel jagati maakondade keskraamatukogudele 10 nimetust raamatuid ja üks CD.

Teistest enam on vahetuskogust oma fondide täiendamiseks trükiseid kohapeal valimas käinud Tartu Linnaraamatukogu esindajad, samuti Abruca raamatukoguhoidja. Tihe koostöö on jätkunud ka Tartu Ülikooli raamatukogu, KUMU kunstimuseumi, Kadrioru Pargi, Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste ja Raudteemuuseumi raamatukogudega nende kogude täiendamisel.

Varukogust on oma fonde täiendanud 2007. aastal 41 raamatukogu (2006. aastal 20). Kokku anti teistele raamatukogudele 3571 raamatut ja koostati 57 üleandmisakti.

2007 vahetuskogu

	Trükiste üldarv	s.h. perioodika	Eestik.	Võõrk.
Seis 1.01.2007	862197	284376	409557	452640
2007 tuli juurde	208529	45495	104854	103675
2007 kustutati	253303	26909	139505	113798
Seis 1.01.2008	817423	302962	374906	442517

2007 varukogu

	Trükiste üldarv
Seis 1.01.2007	27617

2007 tuli juurde	0
2007 kustutati	3571
Seis 1.01.2008	24046

7 5 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS (KOOS EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGUGA)

Raamatukogu 2007.a. eelarve oli 9919 tuhat krooni, sh. Pimedate Raamatukogul 2231 tuhat krooni.

		Hoiuraamatukogu	Pimedate Raamatukogu
1.	Personalikulud	4480	1444
2.	Majandamiskulud	743	758
3.	Majandamiskulud omatulude arvelt	400	
4.	Muud kulud	5	
5.	Muud kulud (rent)	420	
6.	Rajatiste ja hoonete soet. ja renov.	1590	
7.	Toetus Kultuuriministriumilt	50	29

Võrreldes 2006. aastaga tõusid personalikulud 15%; majanduskulud on jäänud samale tasemele.

Automaatse gaaskustutussüsteemi paigaldamine - 2007. a. lõpuks on objekti valmimiseks kulutatud 3 086 000 krooni, sellest 2007.a. kulutati 1 miljon, mille eest paigaldati tulekustutussüsteemi jaotusklapid ja kollektorid ning teostati torude montaaž IV korrusel.

2008. a. jätkatakse torutöid hoone II ja III korrusel ja paigaldatakse reservpatareid (9 ballooni FE-13 -760 kg. Projekti lõpetamiseks ning varugaasi hankimiseks 2008. a. eraldatud 1,3 miljoniline investeering tagab süsteemi lõpliku käikulaskmise.

Siirdriulite paigaldamine – 2008.a. lõpetatakse Eesti Hoiuraamatukogus IV korruse ühe hoidlaruumi renoveerimine ja sinna siirdriulite paigaldamine. 2007. a. lõpuks on töid teostatud (põranda remont) ja siirdriuleid soetatud kokku 1 605 000 krooni eest, sealjuures 2007. a. soetati siirdriuleid 570 000 krooni eest. Kogu hoidla lõpetamiseks kulub 603 000 krooni, milleks raha on 2008. a. eraldatud.

Hooldusremont – Jooksvat remonti hoone parendamiseks on Eesti Hoiuraamatukogu teostanud kolme rentniku (Securitas Eesti AS, Merc Tööstuse OÜ ja Infotrükk OÜ) kaasabil, kelle poolt remondiks tasutud summad tasaarveldatakse rendisummaga.

2007. a. teostati järgmised tööd:

- Tualettruumide renoveerimine - summas 98 000 krooni
- Hoone välisukse vahetus, välistrepi ehitus ja uue lukustusüsteemi paigaldus - summas 159 000 krooni
- Juurdesõidutee asfalteerimine - summas 135 500 krooni
- Klaas-metall turvaukse ja varikatuste paigaldamine - summas 19 700 krooni

Eesti Hoiuraamatukogu tegevustulud ja -kulud 2007. a. (tuhat krooni):

Eesti Hoiuraamatukogu tulud:

1.	Rent	420
2.	Kommunaalmaksud	359
KOKKU		779

Pimedate Raamatukogu tulud:

1.	Punktkirjas teavikute müük	164
KOKKU		164

Kulud (tuhat krooni)

		Kokku	sh. EPR
A	Kulud kokku	10662	2418
a1	Jooksevkulu	8837	2418
a1.1	Tööjõukulu	5950	1499
a1.1.1	Palk, preemia, hüvitis	4444	1122
a1.1.2	Personali koolituskulud	18	4
a1.2	Komplekteerimiskulud kokku	370	370
a1.2.1	Kulu paberkandjatele, mikrovormidele ja auvistele kokku	370	370
a1.2.1.1	sh raamatutele	252	252
a1.4	hoiukulud	224	224
a1.5	IKT kulud	175	35
a1.6	Halduskulud	1001	215
a1.7	Muud kulud	1117	75
a2	Kapitalimahutused	1825	
a2.1	Investeeringud põhivarasse	1825	
a2.1.1	Uued ehitised ja juurdeehitised	1277	

		Kokku	sh. EPR
A	Kulud kokku	10662	2418
a2.1.2	Muud kapitaalvahutused	548	
a2.2	Investeeringud infotehnoloogiasse		

8 6 TEGEVUSKAVA 2008. AASTAKS

- Viia lõpule Kirjasto 3000-st konverteeritud kirjete kohandamine MILLENNIUMi nõuetele.
- Jätkata hoiukogu raamatufondi inventuuri läbiviimist. Teha inventuur 1-formaadi raamatu osas (1-3000).
- Lugejate paremaks teenindamiseks muretseda hoiuosakonnale skänner.
- Lõpetada IV korruse pooleli oleva hoidla sisustamine siirdriulitega.
- Jätkata hoidlate renoveerimist (põrandate remont).
- Viia lõpule automaatse gaaskustutussüsteemi paigaldamine ja soetada varugaas.
- Parandada töökeskkonda (lugemissaali ja tööruumide remont).
- Koostada regulaarselt pakkumisnimekirju vahetuskogu trükistest, panna need üles raamatukogu koduleheküljele ja teavitada muude kanalite kaudu trükistest huvitada võivaid raamatukogusid.
- Jätkata fondide puhastamist mittevajalikust ja liigeses eksemplaarsuses olevast kirjandusest.
- Viia lõpule noodikirjanduse ümberpaigutamine ja aktiivselt tegeleda nootide pakkumisega sellest huvitatud raamatukogudele.
- Jätkata aktiivset osalemist täiendkoolitustel ja teistel raamatukogunduslikel üritustel.

Vaiko Sepper
Eesti Hoiuraamatukogu direktor

13.märts 2008.a.

9 EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGU 2007. AASTA ARUANNE

EESSÕNA

Alates 2004. aastast Eesti Hoiuraamatukogu filiaalina töötava Eesti Pimedate Raamatukogu põhiülesanne on valmistada, koguda, säilitada ning laenutada nägemispuudega inimestele heli- ja punktkirjas teavikuid.

Eesti Pimedate Raamatukogu laenutuses oli 2007. aasta lõpul ligi 1600 nimetust heliraamatuid, 500 nimetust punktkirjas raamatuid ning 12 puuteraamatut. 2007. aastal valmistati 64 nimetust eesti- ja 7 nimetust venekeelseid heliraamatuid. Punktkirjas trükiseid (v.a. õpikud ja töövihikud) valmistati 42 nimetust.

Aruandeaastal oli suuremaks muudatuseks üleminek helikassettidele salvestatud heliraamatute valmistamiselt CD-plaatidel heliraamatute valmistamisele. Eestikeelsete heliraamatute valmistamise mahu suurendamiseks rakendati esmakordselt kodus salvestamise tehnoloogiat.

Alustati vanade ja väärtuslike magnetofonilintidel heliraamatute digiteerimist ja restaureerimist. Aasta lõpuks jõudis laenutusse 23 restaureeritud eesti ja väliskirjanduse klassikasse kuuluvat teost.

2007. aastal käivitus teavikute laenutamine elektronkataloogi Urram kaudu, mis tingis andmete täpsustamise lugejate andmebaasis. Lugejad registreeriti ümber, täiendati raamatukogu kasutuseeskirja ning uuendati lugejakaardid.

Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse tellimusel ning Haridus- ja Teadusministeeriumi rahastamisel valmistas Eesti Pimedate Raamatukogu 17 punktkirjas õpikut ja töövihikut tavakoolide ning Tartu Emajõe Kooli pimedatele õpilastele.

Eesti Pimedate Raamatukogu töötajad osalesid aruandeaastal aktiivselt erialastel täienduskoolitustel ja tutvustasid oma raamatukogu nii mitmesugustel üritustel kui ka meedia vahendusel.

Tallinna Haridusamet tunnustas tekstitöötajat-arvutispetsialisti Teet Karu kui üht kolmest Tallinna 2007. aasta parimast raamatukogutöötajast.

10

11 1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE

Aastal 1994 loodi tollase Eesti Pimedate Ühingu helistuudiost sihtasutus, mis tegevusvaldkondade liitmise tulemusel arendati Sihtasutuseks Eesti Pimedate Raamatukogu. Alates 2001. aastast anti Sotsiaalministeeriumi vastutusalas olnud sihtasutus Kultuuriministeeriumi vastutusalasse.

Vastavalt kultuuriministri 11. novembri 2003. aasta määrusele nr. 18, millega muudeti Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärust, hakkas Eesti Pimedate Raamatukogu alates 1. jaanuarist 2004 tööle Eesti Hoiuraamatukogu filiaalina.

Eesti Hoiuraamatukogu rendib Eesti Pimedate Raamatukogule ruume Põhja-Eesti Pimedate Ühingule kuulavas hoones Tondi 8a, 11313 Tallinn.

Vastavalt Pimedate Raamatukogu 29. märtsil 2004. aastal kinnitatud põhimäärusele juhib raamatukogu tegevust direktor.

Raamatukogu tegevust nõustab nõukogu, mille koosseisu kuuluvad Kultuuriministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, Eesti Rahvusraamatukogu, Lääne Maakonna Keskraamatukogu, Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse ning Pimedate Liidu esindajad ja Pimedate Raamatukogu 2 lugejat.

Nõukogu pidas 2007. aastal ühe koosoleku. Sellel arutati raamatukogu 2006. aasta töö tulemusi, 2007. aasta tegevust, lahendamisel olevaid probleeme, kasutuseeskirja täiendamist ja nägemispuudega inimestele mõeldud postiteenuste võimaliku tasulisteks muutumise mõju teavikute valmistamisele ning laenutamisele. Nõukogu liikmed tegid ettepanekuid raamatukogu töö täiustamiseks.

11.1 1.1 STRUKTUUR

2007. aasta alguses töötas raamatukogus 9 täistööajaga töötajat. Neist 3 olid nägemispuudega, 1 nägemispuude ja füüsilise puudega ning 1 füüsilise puudega. Aasta alguses oli ametis 2 raamatukogundusliku kõrgharidusega infotöötajat, samuti helikandjatel ning punktkirjas teavikute valmistajad. Aasta keskel võeti tööle kolmas infotöötaja, kes õpib Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias. Töövõtulepingute alusel töötasid heliraamatute, -ajalehtede ja -ajakirjade tekstide esitajad (peamiselt näitlejad ja diktorid), köitja, heliajalehtede ümbrike vormistaja ning ruumide koristaja.

02.01.2008.a. kinnitatud struktuur on järgmine:

Eesti Pimedate Raamatukogu

Direktor	1
Infotöötaja	3
Helistuudio juhataja	1
Helioperaator	1
Helioperaator-tehnik	1
Punktkirja toimetaja	1
Tekstitöötaja-arvutispetsialist	1
Tekstitöötaja	1
Abitööline	1
	11

11.2 1.2 TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÖTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST

Helsinkis Celia - Nägemispuudeliste Raamatukogu ja Soome Nägemispuudeliste Keskliiduga

käisid tutvumas Marja Kivihall, Margit Orusaar, Avo Falkenberg ja Mart Vaaks.

Lahtiste uste päeval Tartu Emajõe Koolis osalesid Priit Kasepalu, Marja Kivihall, Margit Orusaar ja Avo Falkenberg; Tallinna Heleni Kooliga tutvusid Marja Kivihall, Margit Orusaar ja Ülle Olt. Jüri uue raamatukoguga käis tutvumas kaheksa töötajat.

Priit Kasepalu, Margit Orusaar ja Ülle Olt osalesid Tallinna Ülikooli korraldatud kirjeldustölkide pilootpäeval.

Priit Kasepalu osales Tartus MTÜ Eesti Pimedate Muuseum 21. muuseumipäeval.

Marja Kivihall osales Tallinna Rahvaülikooli kursusel “Trendid maailmakirjanduses”, Rahvusraamatukogu korraldatud seminaridel “E-keskkond - lisaväärtus või uus mõõde?” ja “Digitaalne mälu. Elektrooniline kirjastamine: uus partnerlus, uued väljakutsed”.

Margit Orusaar osales Rahvusraamatukogus liigitamise ja märksõnastamise alasel seminaril ning autoriõiguse seminaril, Tartus Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu erialaraamatukogude sektsiooni kevadseminaril Urania Com OÜ korraldatud loengul "Kuidas kataloogida e-teavikut - andmebaasi, võrguteavikut, e-raamatut" ja Eesti Rahvusrhiivi korraldatud audiovisuaalsete arhivaalide säilitamise alasel koolitusel.

Ülle Olt osales Rahvusraamatukogus seminaril “Teenusekvaliteet - raamatukogutöö tulemuslikkuse näitaja”.

Tallinna Haridusamet tunnustas tekstitöötajat-arvutispetsialisti Teet Karu kui üht kolmest Tallinna 2007. aasta parimast raamatukogutöötajast.

Eesti Puuetega Inimeste Koda, Sotsiaalministeerium ja Eesti Töoandjate Keskliit tunnustasid Pimedate Raamatukogus puuetega inimeste tööerakendamisel tehtu eest Hoiuraamatukogu 2006. aastal puuetega inimeste sõbraliku töoandja märgiga. Märk kehtib 2008. aasta 31. märtsini.

11.3 1.3 EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA

4. jaanuaril, punktkirja looja Louis Braille' sünniaastapäeval, märkis raamatukogu neljandat korda rahvusvahelist punktkirjapäeva. Priit Kasepalu osales esimehena Pimedate Liidu punktkirjakonkursi ja Euroopa Pimedate Liidu punktkirjaessee konkursi Eesti žürii töös.

24. oktoobril korraldati koos Tartu Linnaraamatukogu ja Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu Tartus ettelugemispäeva märkiv lugejate konverents. Konverentsil oli üle 80 osaleja. Selle ettekanded käsitlesid nägemispuudega inimeste raamatukoguteenindust Tartus, osaühingu Epitar raadiosõlme tööd, punktkirjaessee konkursi "Punktkirjaoskus muudab minu eluviisi", juttude kirjutamise õpetamist pimedatele lastele, pimedate teaduri tööd raamatukogus, vaegnägija arvamusi kirjutamisest ja sõnakasutusest ning heliraamatute esitaja mõtteid. Eesti Pimedate Raamatukogu korraldas pimedate raamatutest Tartu Linnaraamatukogus näituse "Raamatud sõrmedele ja kõrvadele".

Tallinnas ja Pärnus korraldati raamatukoguteenuste teabepäevad, kus lugejatele ning teistele huvilistele tutvustati CD-mängija ja Daisypleieri kasutamist ning teavikute otsingut elektronkataloogis URRAM nii tavalisel kui ka kõnesüntesaatoriga arvutil. Tallinnas toimunud teabepäevaga märgiti ühtlasi 60. aasta möödumist nägemispuudega inimeste raamatukoguteeniduse algusest Tallinnas.

Eesti Pimedate Raamatukogu on tutvustatud ajakirjas "Raamatukogu", ajalehtedes "Hiiu Leht", "Järva Teataja", "Linnaleht", "Meie Maa", "Rae Sõnumid", "Sakala", "Sõnumed", "Tartu Linnaleht", "Videvik" ja "Den za Dnjom" ning Põhja-Eesti Pimedate Ühingu infolehes "Kuukiir". Vikerraadio saadetes oli 3 Eesti Pimedate Raamatukogu tegevust käsitlevat intervjuud. Tehtavat kajastasid ka Raadio Pärnu ja STV.

Priit Kasepalu ja Hoiuraamatukogu direktor Vaiko Sepper tutvustasid raamatukogu tööd ning edasisi töösuundi Eesti Pimedate Liidu juhatuse liikmetele. Kohal viibis ka Pimedate Liidu esindaja raamatukogu nõukogus.

Priit Kasepalu tutvustas raamatukogu Viljandis, Paides ja Kuressaares pimedate ühingute liikmetele ning Tapal infopäeval "Oska aidata!" osalejatele. Ta esines Paides Järvamaa Pimedate Ühingu liikmetele loenguga nii Eestis kui maailmas tuntud pimedatest inimestest.

Raamatukogu on aruandeaastal tutvustatud seda külastanud Pärnu Pimedate Ühingu liikmetele, Tallinna Piiri lasteaia lastele, Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia raamatukogunduse ja Tallinna Ülikooli sotsiaaltöö üliõpilastele, Tallinna Heleni Kooli tugikeskuse lastele, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu erialaraamatukogude sektsiooni, Tallinna Linnamuuseumi kodu-uurimise ringi ja Eesti Kodu-uurimise Seltsi liikmetele.

Priit Kasepalu, Avo Falkenberg ja Teet Karu olid Eesti Vabariigi väljakuulutamise Pärnu mälestussamba tekstitahvli punktkirjakonsultandid.

Raamatukogu ja MTÜ Jumalalaegas koostööna saadeti lugejatele ning abivahendikeskuse Silmalaegas klientidele raamatukogu ja MTÜ Jumalalaegas logodega helkurid.

Edaspidi on vajalik raamatukogu tegevust tutvustada enam neile nägemispuudega inimestele, kes ei kuulu pimedate ühingutesse, samuti rahvaraamatukogude töötajatele ja omavalitsuste sotsiaaltöötajatele.

12 2 KOGUD

Aasta 2007 lõpul oli laenutuses:

- heliraamatuid 4241 eksemplari;
- punktkirjas raamatuid 970 eksemplari;
- tavakirjas raamatuid 342 eksemplari;
- ajakirju 56 aastakomplekti;
- puuteraamatuid 12 eksemplari.

Aastal 2007 on valmistatud:

- eestikeelseid heliraamatuid 64 nimetust - 1125 originaaltundi;
- digiteeritud ja restaureeritud heliraamatuid 23 nimetust - 528 originaaltundi;
- venekeelseid heliraamatuid 7 nimetust - 174 originaaltundi;
- heliajalehti ja -ajakirju 382 originaaltundi, kokku 27 523 kassetil;
- mujal salvestatud heliajakirju kokku 1 890 kassetil;
- punktkirjas trükiseid (välja arvatud õpikud ja töövihikud) 42 nimetust, 13258 punktkirjalehekülge originaalteksti;
- punktkirjas õpikuid ja töövihikuid 17 nimetust, 3156 punktkirjalehekülge originaalteksti;
- nägemispuudega inimeste elu kajastavat heliajakirja "Epüfon" 9 numbrit.

2007. aasta keskel lõpetati heliraamatute valmistamine helikassetidel ja mindi üle nende valmistamisele CD-plaatidel. Kuni selle ajani valmistati igast eestikeelsest heliraamatust üldjuhul 6 ja venekeelsest heliraamatust 5 helikassetidel eksemplari. Enamikust eestikeelsetest heliraamatutest on tehtud 5-17 ja igast venekeelsest heliraamatust 6 CD-plaatidel eksemplari. Igast heliajalehest ja -ajakirjast on

valmistatud kuni 160 ning igast punktkirjas raamatust 2 ja ajakirjast kuni 5 eksemplari.

2007. aastal käivitati teavikute laenutamine internetipõhises elektronkataloogis URRAM ja lõpetati raamatukogundustarkvara Kirjasto 3000 kasutamine.

Raamatukogus heliraamatutena salvestatavate ja punktkirjas trükitavate raamatute valiku põhimõtted:

- jälgitakse, et raamatud vastaksid võimalikult erinevale maitsele ja huvitaksid võimalikult paljusid lugejaid;
- arvestatakse lugejate konkreetsete soovidega;
- arvestatakse koolides (ka kõrgkoolides) soovitatava ilukirjandusega;
- arvestatakse temaatilise kirjanduse mitmekülgse valiku pakkumisega;
- edastatakse nägemispuudega inimeste elu käsitlevat kirjandust;
- edastatakse kaasaegset väärtkirjandust, mille üle otsustatakse ajakirjanduses ilmunud retsensioonide järgi.

Kogusid on täiendatud lisaks enda valmistatud teavikutele ka heliraamatute ostmise teel. Heliraamatuid on ostetud MTÜ-lt Pimedate Infoühing Helikiri, Eesti Rahvusringhäälingult, kirjastuselt Elmatar ja kauplustest ning venekeelseid heliraamatuid eraisikult. Põhja-Eesti Pimedate Ühing on raamatukogule üle andnud vabatahtlike esitajate salvestatud heliraamatuid ning MTÜ Kakora puuteraamatuid. Raamatukogu on osalenud kaasrahastajana MTÜ Kakora kolme puuteraamatu valmistamise projektis.

13 3 TEAVIKUTE LAENUTAMINE

2007.a. käivitus teavikute laenutamine elektronkataloogi Urram kaudu, mis tingis andmete täpsustamise lugejate andmebaasis. Lugejad registreeriti ümber, täiendati raamatukogu kasutuseeskirja ning uuendati lugejakaardid.

Kasutuseeskirjas on sätestatud, et raamatukogu teenindab helikandjatel, punktkirjas ja elektrooniliste teavikute laenutamisel nägemispuudega või mõne muu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega inimesi ning nägemispuudega inimeste tegevust, rehabiliteerimist ja õpetamist käsitlevate tavakirjas teavikute laenutamisel kõiki soovijaid. Kui lugeja on nägemispuudega või mõne muu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega, annab ta allkirjastatud kinnituse lugejakaardile.

Kogudes olevaid teavikuid laenutati vahetult raamatukogust, posti ja raamatukogudevahelise laenutuse teel.

Aastal 2007 oli:

- heli- ja punktkirjas raamatute laenajaid 187;
- heliajalehtede ja -ajakirjade posti teel laenajaid 208;
- posti teel teenindatavaid üksiklugejaid 41;

- posti teel teenindatavaid raamatukogusid, asutusi ja organisatsioone 8;
- laenutusi 5694;

sealhulgas heliajalehtede ja -ajakirjade laenutusi posti teel 835; laenutusi raamatukogudevahelise laenutuse teel 291.

Raamatukogu oli avatud neljal päeval nädalas a 6 tundi. Varasematel aastatel oli raamatukogu infotöötaja puhkuse ajal suvel suletud või avatud ühel päeval nädalas. 2007. aastal oli raamatukogu ka suvel avatud tavalistel lahtiolekuaegadel.

Pidevalt on suurenenud maakondades elavate Pimedate Raamatukogust raamatuid posti teel laenavate lugejate ja nende laenutuste arv.

Mitme maakonna keskraamatukogud on tellinud nägemispuudega inimeste teenindamiseks Pimedate Raamatukogust teavikuid raamatukogudevahelise laenutuse teel. Seda on teinud ka linna- ja maaraamatukogud ning hooldekodud.

Raamatukogu saatis omavalmistatud või Pimedate Infoühingult Helikiri ostetud teavikuid Tartu Oskar Lutsu nimelisele Linnaraamatukogule ja Pärnu Keskraamatukogule, kes korraldavad kohapeal nende laenutamist Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu raamatukogu ja Pärnu Pimedate Ühingu raamatukogu kaudu.

14 4 HELIKANDJATEL TEAVIKUTE VALMISTAMINE

Raamatukogus valmistatakse heliraamatuid, heliajalehti ja heliajakirju.

Helikandjatel teavikute valmistamise mahu suurendamine tingis vajaduse leida uusi teksti esitajaid. 2007. aastal katsetati 14 inimese esitust. Raamatukogu toetas 2 esitaja poolt Kultuurkapitalile tehtud taotlusi neile heliraamatute esitamiseks stipendiumide määramiseks, mis rahuldati.

2007. a. teisel poolaastal hakati nii eesti- kui ka venekeelseid heliraamatuid valmistama CD-plaatidel. Eestikeelsete heliraamatute valmistamise mahu suurendamiseks salvestavad kaks esitajat tekste kodus arvutiga. Kodus salvestamise tehnoloogia täiustamiseks esitas Hoiuraamatukogu Hasartmängumaksu Nõukogule taotluse mikrofonide ostmise rahastamiseks, mis ka rahuldati.

Mittetulundusühingult Mengel telliti 50 vana ja väärtusliku magnetofonilintidel heliraamatu digiteerimine ning restaureerimine. Aasta lõpuks jõudis neist laenutusse 23 teost.

Lisaks eelmistel aastatel välja antud heliajalehtedele ja -ajakirjadele anti välja ajakirja "Eesti Naine" helivarianti ning osteti MTÜ-lt Pimedate Infoühing Helikiri ajakirja "Elukiri" salvestused, mis raamatukogus kassetidele paljundati.

15 5 PUNKTKIRJAS TEAVIKUTE VALMISTAMINE

Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse tellimusel ning Haridus- ja Teadusministeeriumi rahastamisel valmistati 2007. aastal 17 punktkirjas õpikut ja töövihikut tavakoolide ning Tartu Emajõe Kooli pimedatele õpilastele. Need õpikud sisaldasid kokku 161 reljeefset paisupaberil joonist.

Valmistatud punktkirjas teavikutest oli suur osakaal ilu- ja muulaadsel kirjandusel. Kasvanud on õpilastele soovitusliku kirjanduse valmistamise maht. Lahendamist vajab aga Emajõe Kooli õpilastele kasutamiseks mõeldud raamatute valmistamise rahastamine.

Probleemideks on punktkirjas raamatute kasutajate väike arv, punktkirja vähene õpetamine, pimedate inimeste vähene huvi selle kirja vastu ja punktkirjaprinterite amortiseerumine.

16 6 JUURDEPÄÄS ELEKTROONILISELE TEABELE

Kõnesüntesaatori abil arvutit kasutavatel nägemispuudega inimestel on interneti kasutamine tavapärasest keerukam - ekraanilugeja ei loe pilte ega graafilist kujundust ning üleminekul ühelt lingilt teisele loeb kõik ekraanil olevad linkide pealkirjad.

Nägemispuudega arvutikasutajatele on edastatud kõnesüntesaatoriga kuulamiseks või suurendusprogrammiga lugemiseks "Eesti Päevalehe", "Postimehe" ja "SL Õhtulehe" numbrite elektroonilisi tekstiversioone. Aasta algul kasutas teenust 42 ja lõpul 50 lugejat.

Eesti Pimedate Raamatukogu osaleb koostööpartnerina Põhja-Eesti Pimedate Ühingu projektis "Eestikeelsete elektrooniliste teabetekstide ettelugemise süsteem ja täiustatud tekst-kõnesüntesaator nägemispuudega inimeste kasutuses", mille eesmärgiks on kasutusele võtta süsteem, mis võimaldab nägemispuudega lugejatele neile sobival ajal juurdepääsu ajalehtede, ajakirjade ja raamatute elektroonilistele tekstiversioonidele.

Ajalehtede ja ajakirjade Interneti arhiivide põhjal on koostatud ning raamatukogu kodulehel avaldatud lingikogu viidetega nägemispuudega inimeste elu ja tegevust käsitlevatele artiklitele, mis sisaldas aasta lõpuks 853 linki. Kodulehele on paigutatud ka raamatukogu kohta avaldatud kirjutised.

17 7 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS

Eesti Pimedate Raamatukogu finants- ja majandustegevus on kajastatud Eesti Hoiuraamatukogu 2007. aasta aruande 5. alajaotuses.

18

19 8 TEGEVUSKAVA 2008. AASTAKS

- korrastatakse punkt- ja tavakirjas teavikute kogu;
- suurendatakse võrreldes 2007. aastaga heliraamatute valmistamisel originaaltundide mahtu;
- evitatakse tagastamisele mittekuuluvate heliraamatute, -ajalehtede ja -ajakirjade valmistamine;
- täiustatakse heliraamatute kodus salvestamise tehnoloogiat;
- otsitakse uusi teksti esitajaid ja katsetatakse nende esitust;
- jätkatakse vanade ja väärtuslike heliraamatute digiteerimise ning restaureerimise tellimist;
- valmistatakse punktkirjas teavikuid 2007. aasta mahus;
- hakatakse kiletama valmistatavate punktkirjas lasteraamatute kaasi;
- võetakse kasutusele elektroonilise teabekirjanduse lugemise süsteem ja tutvustatakse nägemispuudega inimestele selle kasutusvõimalusi;
- märgitakse rahvusvahelist punktkirjapäeva;
- jätkatakse koostööd välisriikide pimedate raamatukogudega;
- korraldatakse koos Lääne Maakonna Keskraamatukogu ja Läänemaa Nägemisvaegurite Ühinguaga ettelugemispäeva märkiv lugejate konverents Haapsalus;
- tutvustatakse raamatukogu tööd kohtumistel maakondade nägemispuudega inimestega;
- tutvustatakse raamatukogu tööd ajakirjanduses.

Priit Kasepalu
Eesti Pimedate Raamatukogu direktor

Vaiko Sepper
Eesti Hoiuraamatukogu direktor

13.märts 2008.a.